

Za realizaci jednotlivých národních programů zodpovídají **řídící jednotky – tzv. PMU**, které vznikaly částečně živelně při startu různých programů a které mají různou organizační formu. V současné době jsou celkem čtyři. Tyto řídící jednotky zajišťují řízení jednotlivých programů (finanční toky, zpětná vazba o realizaci...) a kontrahují konkrétní finanční částky s institucemi, které mají na starost zajištění vlastního výkonu daného programu. (Např. PMU která je tvořena Centrem pro zahraniční pomoc na základě smlouvy převádí finanční prostředky mj. na Agenturu pro rozvoj podnikání v Praze a tato zajišťuje z uvedených zdrojů na základě kontraktů mj. např. podporu inovačních firem ve vědecko-technických parcích).

Mezinárodní programy Phare

Jsou to programy pomoci zemí Evropské unie státům střední a východní Evropy. Jednotlivé programy jsou určeny pro více států a jsou financovány přímo z Bruselu.

Alokace a zaměření jednotlivých projektů stanoví vždy Roční operativní program. Hlavní roli zde sehrávají tzv. Koordinační jednotky Phare (PCU) jejichž vytvořením byly pověřeny jednotlivé státy (ČR byla pověřena koordinací sektoru dopravy).

Příkladem tzv. mezinárodního programu PHARE je např. výstavba rychlostních koridorů.

Další vývoj programu Phare je veden k jeho postupné přeměně v něco, co bude kopírovat evropské „Strukturální fondy“ (viz dále) a to tak, aby v okamžiku našeho připojení k EU je mohla Česká republika plně využívat. (viz dále tzv. Předvstupní pomoc)

2. Předvstupní pomoc kandidátským zemím pro členství v EU

Předvstupní pomoc zahrnuje velmi širokou škálu nástrojů, pro podnikatel je nejzajímavější část přímé finanční pomoci, proto zde bude podrobněji rozebrána.

Předstrukturální fondy

Jsou finanční fondy, které mají za úkol umožnit kandidátským zemím využívat finanční prostředky EU ve větším měřítku než umožňoval stávající systém podpory a mají rovněž naučit jednotlivé země, jejich instituce a podnikatelské subjekty pracovat metodami strukturálních fondů EU (viz dále), které jsou určeny pro členské země EU.

Předvstupní pomoc bude kandidátským zemím **od r. 2000** do doby jejich vstupu do EU poskytována ze tří zdrojů: ISPA, SAPARD a PHARE II.

Přínosem pro rozvoj podnikatelské sféry budou samozřejmě všechny tři fondy, protože budou přispívat k investicím v ČR. Zvláštní místo z hlediska podnikání však zaujímá program PHARE II, který bude mj. realizovat i podpůrné opatření pro malé a střední podnikání.

V této souvislosti je potřeba zdůraznit zásadní změnu v přístupu k financování kandidátských zemích formou předstrukturálních fondů oproti stavu v minulosti (PHARE).

Předstrukturální fondy pracují na základě **zpracovaných a schválených projektů**, které vzniknou v jednotlivých krajích ČR a budou v souladu s záměry kraje a státu z hlediska dalšího rozvoje.

Program ISPA

Svým pojetím se jedná o předvstupní fond, zaměřen na výstavbu velké **dopravní infrastruktury** ve společném zájmu (EU a kandidátské země) a na oblast **životního prostředí**.

Objem vyčleněných prostředků pro kandidátské země na období 2000-2006 je 7 mld. Euro, tedy přibližně 1 mld. Euro ročně.

Náklady na rekonstrukci stávajících pozemních komunikací na standard EU si vyžádá 50-90 mld. Euro. Bez investic do dopravy hrozí vážné problémy a není možno zajistit volný pohyb osob, zboží a služeb.

Za přípravu na realizaci zodpovídají v ČR společně MŽP a MDS.

Objem prostředků poskytnutých jednotlivým kandidátským státům z fondu ISPA závisí na 3 kritériích: počet obyvatel, HDP/obyv. a rozloha. Pomocným kritériem bude připravenost přijímajícího státu a dosahované výsledky. Míra pomoci může dosáhnout až 85% nákladů projektu hrazených z veřejných zdrojů (nebo podobných zdrojů). Minimální velikost projektu je vyžadována 5 mil. Euro.

Program SAPARD

Jedná se o předvstupní nástroj pro přípravu zemědělství kandidátských států na vstup do EU, včetně přípravy na zapojení do společné zemědělské politiky (SZP) a na podporu rozvoje venkova.

V ČR za přípravu a realizaci zodpovídá MZe a MMR.

Objem vyčleněných prostředků pro ČR lze počítat cca 0,5 mld Euro ročně.

Míra podpory projektů může dosáhnout až 75% nákladů poskytnutých z veřejných zdrojů, u projektů generujících zisk bude míra podpory snížena.

SAPARD bude podporovat zejména následující opatření: investice v zemědělských podnicích, zlepšení kvality zpracování potravin, marketing, zvyšování kvality potravin a veterinárních a rostlinných kontrol, rozvoj ekologicky šetrných forem hospodaření, rozvoj a diverzifikace ekonomických aktivit ve venkovských oblastech, obnova venkova a ochrana rustikálního dědictví, rozvoj infrastruktury ve venkovských oblastech, oblast vodohospodářství oblast lesnictví, včetně zalesňování a zpracování dřeva.

Program PHARE II

Jedná se o hlavní nástroj předvstupní podpory s objemem cca 1,5 mld Euro ročně pro kandidátské země. Objem vyčleněných prostředků pro ČR lze počítat cca 0,1 mld Euro ročně (doposud ČR dostávala cca 60 mil. EUR ročně)

Program navazuje na program PHARE, je zásadně upraven a navýšen.

V ČR za přípravu a realizaci zodpovídá MPO, MPSV, MMR a MŠMTV.

Evropská komise vybere k podpoře jen některé sféry, které bude považovat za prioritní v dané zemi.

Vzhledem k existenci prioritních os politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU a vzhledem k zaměření nástrojů předvstupní pomoci, lze předpokládat, že pilotní programy budou zaměřeny na podporu konkurenceschopnosti průmyslu a na rozvoj lidských zdrojů.

Pilotní program v ČR bezprostředně po roce 2000 podpoří rozvoj 2 českých regionů (Ostravsko a Severozápad - Mostecko, původně zde byla zařazena i Střední Morava, tedy Zlínský a Olomoucký kraj). V případě úspěšné realizace těchto pilotních programů existuje naděje, že sektorové i regionální operační programy budou rozšířeny i do dalších oblastí.

Předstrukturální fondy v praxi

V současné době jsou postupně na všech úrovních (státní, regionální, sektorové) zpracovávány zásadní strategické dokumenty, které vytyčují směry dalšího žádoucího vývoje ve všech oblastech života jednotlivých krajů. (Činnosti v jednotlivých krajích řídí tzv. Regionální koordinační skupiny –RKS)

Z těchto dokumentů vyplývají aktivity, které je nutno provádět a které pokud budou projektově zpracovány mají naději, že budou regionálními orgány podpořeny pro získání případného financování ze strany předstrukturálních fondů.

Projekty je nutné připravovat již v současné době, i když např. program PHARE II je prozatím územně omezen. EU vyžaduje vysoký stupeň připravenosti projektů, která je zvláště u investičních akcí velmi náročná. Nelze předpokládat, že do 2-3 měsíců po vyhlášení programů budou zájemci schopni předložit vhodné projekty pro financování, pokud tyto nebudou připravovány dlouhodobě.

Příklady vhodných typů projektů jsou např. příprava průmyslové zóny, logistické centrum regionu, opatření k rozvoji cestovního ruchu apod. námětů na projekty může být celá řada, jedná se o velkou výzvu pro podnikatelskou veřejnost.

3. Programy Evropské unie

To jsou programy, které Evropská komise vypisuje pro členské státy Unie a které se v poslední době postupně otvírají i pro Českou republiku. Pro účast v programech se platí příspěvek (který se však mnohonásobně vrátí v možnostech programů) a na tento příspěvek zatím částečně přispívá i Phare.

Mezi tyto programy patří např. u nás známá Euroinfocentra,